

Tytäryhtiöiden hallitukset ovat käsitelleet konserniohjeen hallitusten kokouksissa. Konserniohjeesta on pyydetty myös lausunto lakimieheltä, jossa on esiin tuotu seuraavat asiat:

1. Ohjeiden perusteella jää epäselväksi, mikä taho kaupungissa ohjaa ja johtaa kaupunkikonsernia. Ohjeissa on kyllä omistajapoliittisia linjauksia (kuten kohta 4. ja kohta 6.) mutta ei mitään konkretiaa kuitenkaan. Ohjeissa pitäisi selvästi tuoda selvästi esille se, että kaupunginhallitus vastaa ohjeistuksesta ja johtamisesta ja jäsenten nimittämisestä toimitelmiin kuten hallitukset. Edelleen auki on se, mikä on kaupunginjohtajan rooli konsernissa.
2. Ohjeiden mukaan konserniyhtiöillä on velvollisuus hankkia etukäteen kaupungin suostumus (s.6) ennen päätöksentekoa ohjeissa mainittuihin asioihin. Katson, että suostumus on yhtä kuin lupa, joka johtaa siihen, että konserniyhtiöillä ei ole ao. asioissa päätösvaltaa ollenkaan ja joka kaventaa yhtiöiden osakeyhtiölakiin perustuvia oikeuksia, vaikka hallitukset ja niiden toimitusjohtajat ovat kuitenkin osakeyhtiölain perustella vastuussa kaikista toimistaan ja tätä vastuuta ei voida poistaa konserniohjeilla.

Ennakkosuostumus tulee muuttaa ”ennakkokäsitykseksi”, jolloin se ei sido ao. yhtiöitä ja jolloin nämä voivat itsenäisesti arvioida kunkin päätöksen perusteet vain yhtiön edun kannalta ja johon hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu liittyy. Näin kaupungin ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta, eikä siirrä vastuuta konsernijohtolle.

3. Lisäisin ohjeisiin (kohta 12.) myös sen, että konserniyhtiöihin valitut toimieleimien jäsenet sitoutuvat tarvittaessa hyväksymään ja allekirjoittamaan tapauskohtaisesti erilliset salassapitosopimukset.

Tytäryhtiöt antavat asiasta yhteisen lausunnon (Liite 1). Perusteluna muutoksille esitetään seuraavaa:

Kohta 2. Konserniohjeen soveltamisala ja sitovuus, sivu 2

Sitovuus tulee käsitellä omana kohtanaan selkeyden vuoksi. Sitovuus kohdassa tulee myös selkeämmin esittää ensisijaisuusjärjestys, jota noudatetaan määräysten ollessa ristiriidassa keskenään. Asiat tulisi keskittää mahdollisimman pitkälle konserniohjeeseen ja viittauksia kaupungin sisäisiin asiakirjoihin (hallintosääntö ja hankintaohje) tulisi välttää.

Kohta 3. Kaupunkikonsernin ohjaus ja johtaminen, sivu 4

Viimeinen kappale tulee poistaa, koska se kuuluu sitovuuden alle.

Loppuun tulee lisätä kappale, jossa huomioidaan omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaate.

Kohta 6. Tytäryhteisöjen ohjaaminen, sivut 6-7

Termi ennakkosuostumus tulee muuttaa termiksi ennakkokäsitys, jolloin se noudattelee kuntaliiton konserniohjeen terminologiaa. Muutos on sinälläänkin välttämätön, koska ennakkosuostumus tarkoittaisi sitä, että päätösvalta kohtaan listatuissa asioissa siirtyisi osakeyhtiön hallitukselta kaupunginhallitukselle, joka ei ole osakeyhtiölain hengen mukaista.

Ennakkokäsityksen mukaisista asioista tulee poistaa kohdat *”merkittävä henkilöpoliittinen ratkaisu sekä olennainen poikkeama kaupungin henkilöstöetuja vastaavista henkilöstöeduista”* sekä *”toimitusjohtajan valinta”*, koska kyseiset asiat kuuluvat yhtiön hallituksen tehtäviin ja hallituksella

on velvollisuus tehdä yhtiön edun kannalta paras ratkaisu, vaikka se poikkeaisi kaupungin yleisestä linjauksesta.

Kaupungin henkilöstöpolitiikan ja henkilöstöetujen noudattaminen tulee olla suositus ei määräys. Poikkeaminen tulee olla mahdollista, jos se on toiminnan kannalta tarpeen.

Eläkevakuutuksia ei pidä sitoa Kevaan vaan yhteisöillä tulee olla mahdollisuus ottaa eläkevakuutus myös työeläkevakuutusyhtiöistä.

Kohta 8 Kaupunkikonsernin ja talouden suunnittelu, sivu 10

Yhtiön johto vastaa osakeyhtiölain mukaan siitä, että yhtiön varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. Varainhoidon piiriin voidaan katsoa kuuluvat kaikki yhtiön varallisuuteen liittyvät toimet, kuten laskutuksesta, saamisista ja sijoituksista huolehtiminen. Kaupungin taloushallinto voi toimia sijoitustoiminnassa asiantuntija-apuna, mutta se ei voi toimia asioista päättävänä tahona.

Kuntaliiton ohjeen mukaan tytäryhteisön velvoittaminen sisäiseen lainaukseen konserniohjeessa tulee kysymykseen vain, ettei osallistuminen ole muuta rahoitus- tai sijoitusvaihtoehtoa epäedullisempaa. Konsernitilistä tuleekin edellä mainitun mukaisesti olla etua myös yhteisöille ja sen käytön periaatteista pitää sopia etukäteen. Konsernitilijärjestelmän käyttöönotosta tuleekin sopia erikseen eikä pelkällä yksipuolisella päätöksellä. Tytäryhtiöiden näkemys on, että konsernitili asia pitäisi ratkaista myöhemmin erillisenä kysymyksenä, kun tiedetään, mitä hyötyä eri osapuolille asiasta on ja, miten asia voidaan käytännössä toteuttaa.

Kohta 9 Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat, sivu 11

Julkisille toimijoille on olemassa oma hankintalainsäädäntönsä, mitä lakien soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden on noudatettava. Kaupungin hankintaohje voi hankaloittaa joissain tilanteissa yhteisöjen hankintoja ja yhtiön etua. Parempi tapa on kirjoittaa konserniohjeeseen suoraan ne periaatteet, mitä yhteisöjen toivotaan noudattavan hankinnoissaan.

Tukipalveluiden hankinnassa ei tule arvioida pelkästään millaisia mahdollisuuksia kaupungilla tai toisella kaupungin konserniyhteisöllä on tarjota palveluita vaan myös sitä, miten hyvin palvelut soveltuvat hankintaa tekeväälle yhteisölle. Kaikissa hankinnoissa tulee ensisijaisesti pyrkiä löytämään yhteisön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin ja yhtiön etua palveleva ratkaisu.

Kohta 12. Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeus, sivu 12

Julkisuuslakia ei sovelleta kunnan omistamiin yhtiöihin elleivät ne hoida julkista tehtävää ja käytä julkista valtaa. Asiakirjojen luovuttaminen kaupungille siirtää asiakirjat julkisuuslain piiriin. Tytäryhteisöjen tietojen vuotaminen ennen aikaisesti julkisuuteen, voi aiheuttaa esimerkiksi kilpailuedun menetyksen tai merkittävää taloudellista haittaa. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, että konserniohjeessa on määritelty myös kaupungin puolelta toimivien henkilöiden vastuu salaisten tietojen käsittelyssä.

Orimattila 2.2.2023

Orimattilan Asunnot Oy, Orimattilan Vesi Oy ja Orimattilan Lämpö Oy